

NYE MENINGER .NO

Både luftlinje og sjøkabel overflødig?

«Hardangerrapportene som er lagt fram viser at forsyningssikkerheten i Bergensområdet ikke er så kritisk som Statnett har prøvd å innbille oss i flere år. En av rapportene viser at vi har langt bedre tid enn det som Olje- og energidepartementet har hevdet. Derfor må vi nå få en ny vurdering av et tredje alternativ i Hardanger på bordet», skriver Lars Haltbrekken på Dagsavisens meningsportal nyemeninger.no. Han stiller spørsmålet: «Kan pengene brukes på energieffektiviseringstiltak i industrien, næringslivet og de private husholdningene i stedet og frigjøre energi og slik bedre forsyningssikkerheten? Vi har i alle fall god tid til å få en slik utredning på bordet.» Haltbrekken utfordrer nå den rødgrønne regjeringen: «Regjeringen må nå sette i verk energieffektiviseringstiltak i Bergensområdet. Utplassering av automatiske strømmålere (AMS-system) må komme på plass raskt og ikke utsettes til 2018 slik NVE har foreslått. I tillegg må Enova sette i verk et eget program for energieffektivisering i dette området. Dette kan gjøre både en luftlinje og sjøkabel overflødig. (...) Regjeringen må snarest sette ned et utvalg som ser på dette. Vi trenger ikke forhaste oss», skriver Haltbrekken. Har han et poeng? Vil energisparende tiltak gjøre susen like mye som nye kraftlinjer, eller vil det bare utsette bygging noen år? Ta debatten på nyemeninger.no.

Hvorfor har Arbeiderpartiet i asyl- og innvandringsaker plassert seg til høyre for Høyre?

Jahn Otto Johansen i innlegget «Fremmedskeptisk grasrot»

HALVOR FINNESS TRETVOLL
Debattredaktør

Kronikk: 6000 tegn inkl. mellomrom.
Hovedinnlegg: 4000 tegn.
Innlegg/replik: 2000 tegn.
Kortinnlegg: 800-1500 tegn.
Sendes til: debatt@dagsavisen.no

Legg ved portrettfoto. Innleggene kan legges ut på nett. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innleggene.

DYREVELFERD: Den offentlige dyrevelferdspolitikken er i hovedsak mer næringsvennlig enn dyrevennlig.

Pelsdyroppdrett og politikk

KRONIKK

RUNE ELLEFSEN

Retts sosiolog/forsker i økologisk-global kriminologi, UiO

Som svar på fjorårets avsløringer fra pelsfarmer har landbruks- og matminister Lars Peder Brekk gjentatt at han vil gjøre det han kan for å bedre dyrevelferden. Samtidig forsikrer han oss om at Norge har en av verdens mest moderne dyrevelferdslover. Statsrådets lovord er kanskje oppriktige, men uttalelsene villeder om innholdet i den dyrevelferdspolitikken han er talsmann for.

Kritikken mot pelsdyroppdrett påpeker at sår, skader og avrevne kroppsdeler på dyr i pelsfarmer må sees for hva det er; symptomer på grunnleggende problemer ved en industrialisert produksjonsform basert på å holde ville rovdyr i bur. Samtidig kan pelsdyroppdrett sees som symptom på et grunnleggende problem ved menneskers forhold til pelsdyr (og andre produksjonsdyr): juridisk sett er de menneskers eiendom, økonomisk sett er de varer eller produksjonsenheter og politisk sett fungerer de ofte som et distriktspolitisk virkemiddel. Samlet sett legger disse tre strukturelle faktorene helt avgjørende føringer og begrensninger på hva «god dyrevelferd» kan bli i offentlig dyrevelferdspolitikken. Den offentlige dyrevelferdspolitikken er i hovedsak mer næringsvennlig enn dyrevennlig.

I dyrevelferdspolitikken og Brekks uttalelser defineres «god dyrevelferd» for produksjonsdyr gjennom en avveining mellom hensyn til dyrenes interesser og menneskers interesse av å bruke dyr til næringsvirksomhet. Hvordan denne avveiningen gjøres blir det sagt lite om. Andre kilder viser derimot hvordan avveiningen mellom næringshensyn og dyrevelferdshensyn praktiseres, og illustrerer samtidig hovedproblemet i dyrevelferdspolitikken. Studier av rettspraksis og forarbeider til dyrevelferdsloven påviser en gjennomgående trend: menneskers økonomiske interesse av å bruke pelsdyr (og andre produksjonsdyr) tillegges hele tida større vekt enn dyrenes interesse av å leve og unngå lidelse. Dermed er det fungerende prinsippet – i dyrevelferdspolitikken og i praktisering av loven – at pelsdyr lovlig kan utsettes for smerte og frihetsbegrensninger fordi det gir økonomisk inntjening for pelsdyrnæringen. Pelsfarmene er et middel for økonomisk inntjening, som blir forsøkt legitimert ved en påstått distriktspolitisk nyttefunksjon. Dette gjenspeiler at distriktspolitikken overstyrer dyrevelferdspolitikken.

Rettsreglene for pelsdyroppdrett finnes i egne forskrifter som utgår fra dyrevelferdsloven. I forskriften angis det lovlig minstemålet for hvordan pelsdyrene kan holdes og behandles. Om minstekravene ikke oppfylles, er driften lovstridig. Alt som er innenfor minstekravet er derimot lovlig,

Pelsdyroppdrett kan sees som et symptom på et grunnleggende problem ved menneskers forhold til pelsdyr og andre produksjonsdyr, mener kronikkforfatteren. FOTO: SCANPIX

og kan kalles «god dyrevelferd» i dyrevelferdspolitikken. Denne logikken har blitt spesielt tydelig gjennom Brekks respons på kritikk mot pelsfarmene.

Pelsdyrforskriftene er ikke resultatet av et fastsatt mål om hva som er god dyrevelferd – forstått som hva som er til dyrenes beste – og med et formål om at loven skal oppfylle dette velferdsmålet. Forskriftene tar derimot utgangspunkt i eksisterende produksjonsformer og tillater kun endringer som er forsvarlige ut ifra næringsøkonomiske hensyn. Når den nye pelsdyrforskriften snart trer i kraft, bygger den ikke på dyrevennlige velferdsmål, men heller på hva næringen kan akseptere av omkostninger som følger av endringer. Endringspotensialet er derfor på det kosmetiske nivået.

Grensene for hva man lovlig kan utsette pelsdyrene for, trekkes opp gjennom dyrevelferdsloven og pelsdyrforskriften. Avstanden mellom lovens formuleringer, samt Brekks lovord, og den praktiske realiteten er stor. Forskjellene mellom ord og virkelighet er så store at dyrevelferdslovens formuleringer fungerer villedende. Følgende eksempel illustrerer dette poenget: I 1999 vurderte Eidsivating lagmannsrett hvorvidt pelsdyroppdrett var i strid med den daværende dyrevernsloven. I domsavsigelsen skriver retten at dersom en kun la en etisk betraktning til grunn for vurderingen av pelsdyrav, ville slik næringsvirksomhet vanskelig kunne aksepteres. Lagmannsretten la for øvrig til grunn at pelsdyroppdrett av rev og mink skjedde i en form som strider mot dyrenes opprinnelige og grunnleggende behov. Allikevel konkluderte retten med at pelsdyroppdrett var i tråd med lovverket.

«Dyrenes rettslige status som eiendom gjør at store endringer til det bedre for produksjonsdyr er vanskelig.»

Retten konklusjon bekreftet at pelsdyrenes økonomiske nytteverdi vurderes som viktigere enn dyrevelferdslovens ordlyd: «Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker.» Pelsdyroppdrett viser hvordan dyrenes instrumentelle verdi er så dominerende at lovens utsagn: «Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger», framstår som meningsløst. Når retten ikke engang i tilfeller som det ovenfor fungerer i dyrenes favør, er det ikke overraskende at det stilles spørsmål om hvilke interesser lovverket egentlig beskytter.

Dyrenes rettslige status som eiendom gjør at store endringer til det bedre for produksjonsdyr er vanskelig. Å skulle tillegge dyrene større rettsvern kommer automatisk i strid med hensynet til menneskers eiendomsrett. Den som eier produksjonsdyrene vil nesten alltid gis forrang, da hensynet til eiendomsinnehaveren alltid veier tyngre enn selve eiendommen. Dette er et grunnleggende prinsipp i hele vårt økonomiske system. Når dyr defineres som eiendom kan de ikke gis rettigheter som verner deres interesser på en betryggende måte. Før dyrenes eiendomsstatus kan endres må det imidlertid skje en tydelig atskillelse mellom næringspolitikk og dyrevernspolitikk. Det blir da nødvendig å skille det offentlige dyrevelferdsansvaret ut av Mattilsynet, til for eksempel et eget Dyreverndirektorat. Første skritt i retning av en ny dyrevernspolitikk bør være en styrt avvikling av norsk pelsdyroppdrett. Dette kan bli det første eksemplet på en ny politikk hvor næringshensyn ikke lenger overstyrer elementære hensyn til dyrenes livsvilkår.